

ՀԱՐԿԱԴԻՐ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՆԹԱԾՐԱԳԻՐ 1, ԱՐՄԱՎԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ. ՓՈՒԼ II

Նազխածի համարը: L2860-ICB-1-01

Պատրաստված է Նախագծերի Կառավարման Բաժնի, "Հայջրմուղկոյուղի" ընկերության կողմից

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԶԲ	Ասիական Ձարգացման Բանկ
ԱԱ	Ազդակիր անձ
ԱՏՏ	Ազդակիր տնային տնտեսություն
ԲՇԾ	Բողոքների շտկման ծրագիր
ՀԽ	Հանրային խորհրդատվություն
Ջ	Ջրամատակարարում
ՀԳՇՆ	Հայցուղշիննախագիծ ՍՊԸ
ՀԶԿ	Հայջրմուկոյուղի կազմակերպություն
ՋՏՊԿ	Ջրային տնտեսության պետական կոմիտե
ԹՖ	Թռչնաֆաբրիկա
ՏԻ	Տեղական Իշխանություն
ՕԿՋ	Օրվա Կարգավորման Ջրամբար
ՀՀՀ	Համալիր Հետազոտական Հաշվետվություն

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ծրագրի նախադրյալները

1. Ջրամատակարարման և ջրահեռացման սեկտորի ծրագրի Փուլ I-ի հաջող իրականացումից հետո Հայաստանի կառավարությունը Ջրային Տնտեսության Պետական Կոմիտեի (ՉՏՊԿ) միջոցով առաջարկել է ԱԶԲ-ին աջակցել նոր ծրագրի ֆինանսավորմանը: ԱԶԲ-ն համաձայնել է ՀՀ կառավարությանը տրամադրել 37 մլն. ՀՀԴ վարկ 10 ենթածրագրերի ՋնՋ համակարգերի վերականգման և ընդլայնման, Հայջրմուղկոյուղու (ՀՋԿ) աշխատանքի արդյունավետության և ֆինանսական կառավարման բարելավման նպատակով: ՀՋԿ-ն պետական առևտրական կազմակերպություն է, որը կառավարվում և շահագործվում է միջազգային ջրի կոմունալ սպասարկման կազմակերպության հետ կառավարման պայմանագրի միջոցով:

Բ. Ծրագրի գործունեության շրջանակները

2. Նախագիծը նպատակ ունի. ա/վերականգնել և բարելավել ջրամատակարարման ենթակառուցվածքները, բ/ բարելավել ջրամատակարարման ծառայությունների իրականացումը, և գ/բարելավել ջրի կոմունալ սպասարկման կազմակերպության կառավարման և շահագործման արդյունավետությունը:

3. Այսպիսով, Ծրագիրը, շահառու տնտեսություններին վստահելի խմելու ջուր մատակարարելով, կապահովի հանրային առողջությունն ու շրջակա միջավայրի պաշտպանությունը: Այն նաև կօժանդակի աղքատության կրճատմանը՝ ա/ կրճատելով ջրից առաջացող հիվանդությունների դեպքերը և բուժօգնության ծախսերը, բ/կրճատելով կանանց ինտենսիվ տնային աշխատանք կատարելու ժամանակը, ինչպես օրինակ՝ ջուր հավաքելը, նրաց հնարավորություն ընձեռնելով ավելի շատ մասնակցել հասարակական և տնտեսական միջոցառումների, բ/ ապահովելով ավելի անվտանգ և վստահելի ջրամատակարարում, և գ/ Անվտանգ և կայուն խմելու ջրի մատակարարման միջոցով բոլոր նախագծային քաղաքներում և գյուղերում տնտեսությունների կենսամակարդակի բարելավմամբ:

4. Ծրագրի նպատակն է՝ հիմնել անվտանգ, վստահելի ջրամատակարարում խողովակաշարերի միջոցով 112 համայնքների համար՝ 18 քաղաք և 94 գյուղ 10 մարզերում (Արագածոտն, Արարատ, Արմավիր, Գեղարքունիք, Տավուշ, Լոռի, Կոտայք, Շիրակ, Սյունիք և Վայոց Ձոր): Ծրագիրը կիրականացվի ենթածրագրերի միջոցով: Ենթածրագիր I-ի շահառուները Արմավիր և Արագածոտն մարզերում հետևյալ գյուղերն ու քաղաքներն են՝ Լեռնամերձ, Ամբերդ, Այգեշատ, Դաշտ, Դոդոս, Շահումյան, Շահումյան ԹՖ, Մուսալեռ, Նորակերտ, Հուշակերտ, Ոսկեվազ, Ոսկեհատ, Օշական, Աղավնատուն, Պտղունք, Էջմիածին:

Գ. Ենթաձրագիր 1 Նախագծի Առանձնահատկությունները

5. Շահառու համայնքներում ջրամատակարարման համակարգը հիմնականում կառուցվել է 1960-1970թթ: Որոշ ջրագծեր և ջրաչափական հանգույցներ կառուցվել են 2009-2010թթ. ԱԶԲ-ի կողմից ֆինանսավորված ծրագրերի շրջանակներում:

6. Ենթաձրագիր 1-ի համար նախագծված են հետևյալ բաղադրիչները՝ պոլիէթիլեն խողովակների վերակառուցում և կառուցում, մասնավոր տների մուտքագծերի փոխարինում, ե/բ հորերում ջրաչափական հանգույցների տեղադրում, ինչպես նաև թաղված փականային հագույցների կառուցում և վերակառուցում հետևյալ համայնքներում՝ Լեռնամերձ, Ամբերդ, Այգեշատ, Դաշտ, Դոդա, Շահումյան, Շահումյան ԹՖ, Մուսալեռ, Նորակերտ, Հուշակերտ, Ոսկեվազ, Ոսկեհատ, Օշական, Աղավնատուն, Պտղունք, Էջմիածին: Պտղունք համայնքում հավելյալ կկառուցվի նաև պոմպակայան: Մուտքագծերի փոխարինումից և ջրաչափական հանգույցների տեղադրումից կօգտվեն 4876 տնային տնտեսություններ:

Դ. Հաշվետվության նպատակը և գործունեության շրջանակները

7. Տվյալ հաշվետվության նպատակն է վերանայել Ենթաձրագիր 1-ի հողի ձեռքբերման և տարաբնակեցման (ՀՁՏ) ազդեցությունը՝ հիմնվելով աշխատանքային նախագծի վրա, և առաջարկել այն մեղմացնող միջոցառումներ, անհրաժեշտության դեպքում ԱԶԲ-ի Երաշխիքային Քաղաքականության Հայտարարության համաձայն (2009):

2. ՆԱԽԱԳԾԻ ՀԱՄԱՐ ՀՁՏ-Ի ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

8. Ըստ Երաշխիքային Դասակարգման՝ Ծրագիրը հարկադիր տարաբնակեցման ազդեցության (սահմանափակ ազդեցություն) տեսանկյունից համարվում է Բ դասի: Նախնական, այնուհետև աշխատանքային նախագիծը ցուց է տվել, որ վերականգնողական և շինարարական աշխատանքները հիմնականում իրականացվելու են ՀԶԿ-ի կողմից սեփականություն համարվող տարածքներում, քաղաքային/ համայնքային հողերում, կամ քաղաքային/համայնքային ենթակառուցվածքին տրված իրավունքների շրջանակներում:

9. ՀԶԿ-ի Ծրագրի (Փուլ II) Հողի Ձեռքբերման և Տարաբնակեցման Ծրագիրը մշակվել է «Հայջրմուղկոյուղի» կազմակերպության (ՀԶԿ) և հաստատվել Ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի (ԶՏՊԿ) կողմից ՀՀ Տարածքային Կառավարման Նախարարության վերահսկողության ներքո: ՀՀՏԾ-ն հաստատվել է ՀՀ կառավարության կողմից 2012թ-ի մարտին: Փաստաթղթի մանրամասները, մեխանիզմները, ընթացակարգերը և փոխհատուցման վճարները պետք է կիրառվեն Հողի Ձեռքբերման և Տարաբնակեցման (ՀՁՏ) միջոցառումները ծրագրման և իրականացման ժամանակ: 2011թ.-ի դեկտեմբերին ՀԶԿ-ի Ծրագրի համար (փուլ 2) մշակվել է Հողի Ձեռքբերման և Տարաբնակեցման (ՀՁՏ) Ծրագրի

օրինակ: Փաստաթուղթը վերաբերում է ծրագրի ՀՁՏ-ի ազդեցություններին՝ հիմք ընդունելով նախնական նախագիծը և դրա իրականացման համար համապատասխան բյուջեն: Տարաբնակեցման ծրագիրը նույնպես հաստատվել է ՋՏՊԿ-ի կողմից և 2011թ. դեկտեմբերի 19-ին Ծրագրի ՀՁՏ-ի հետ միասին ներբեռնվել է ՀՋԿ-ի վեբ կայք:

3. ՀՈՂԻ ՁԵՌՔԲԵՐՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՂՄԱՅՈՒՄ

10. Աշխատանքային նախագծի հիմնական նախապայմաններից մեկը ՀՁՎ-ի ազդեցության կանխարգելում է, քանի որ ՀՁՎ-ն նշում է, որ ենթածրագրերը, որոնք ներառում են մասնավոր սեփականության ձեռքբերում և/կամ հանգեցնում են զգալի ՀՏ ազդեցության, չեն համապատասխանում ծրագրի ֆինանսավորման պահանջներին և, հետևաբար, պետք է բացառվեն ծրագրից:

11. Աշխատանքային նախագծի յուրաքանչյուր բաժնի համար նախապես ուսումնասիրվել են յուրաքանչյուր համայնքի կադաստրային քարտեզները պարզելու համար, թե արդյոք կան որոշ համընկնումներ մասնավոր կամ օգտագործվող հողերի և առկա ջրատարերի միջև: Կադաստրային քարտեզների ճշգրտում իրականացվել է նաև տեղում՝ հիմք ընդունելով ուսումնասիրություններն ու չափումները, որտեղ անհրաժեշտ է: Ստուգելուց հետո աշխատանքային նախագծում ազդեցությունը օրինական/անօրինական օգտագործվող հողերի/կառույցների վրա բացառվել է:

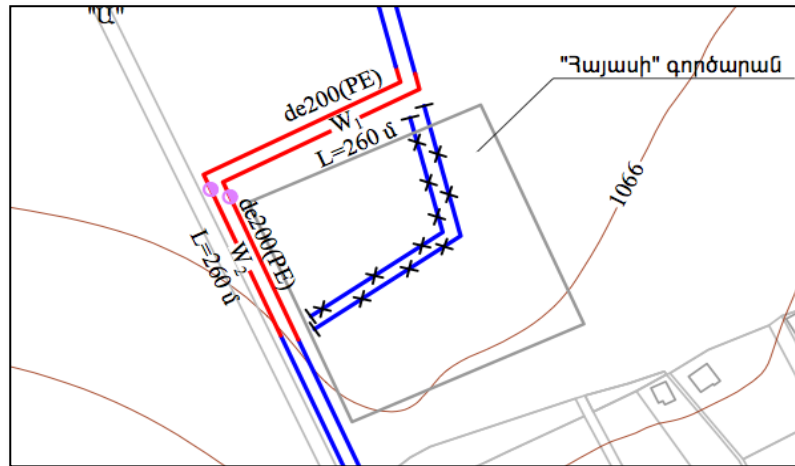
12. Աշխատանքային նախագծում կիրառված հիմնական սկզբունքները.

- Խողովակները տեղակայված են շինհրապարակներում, որոնք արդեն օգտագործվել են նույն նպատակով և/կամ պատկանում են համայնքի ղեկավարությանը,
- Համայնքների փողոցներում ընտրվել են նոր գծեր, որի միջոցով կկանխարգելվի ՀՁՎ-ը, ինչպես նաև ապագայում համայնքի անդամների կողմից օգտագործվող հողերի օգտագործումը: Այն նաև կապահովի ենթակառուցվածքի ավելի հեշտ տեխնիկական սպասարկումը, ինչպես նաև կկանխարգելի խողովակաշարերի ցանցից ջրի անօրինական օգտագործումը:
- Հողի մասնավոր օգտագործման դեպքում (օրինական կամ անօրինական) տրվել է նոր նախագծային լուծում ազդեցություններ բացառելու նպատակով: Ստորև բերված Նկ. 3-ը ցույց է տալիս, թե ինչպես է շրջանցվել վարելահողերի վրա ազդեցությունը:
- Բոլոր նախագծերը ներկայացվել են, վերանայվել, համաձայնեցվել և հաստատվել համայնքի ղեկավարության կողմից: Ջրատարերի փոքր փոխարինումները հաստատվել են համայնքի ղեկավարության կողմից: Նախագիծը նաև վերանայվել է և հաստատվել հասարակական կոմունալ սպասարկման կազմակերպությունների հետ, ինչպես օրինակ՝ ԱրմենՏել ՓԲԸ, ՀԱՅՈՒՌԻՍԳԱԶԱՐԴ ՓԲԸ, Հայաստանի էլեկտրական Ցանցեր ՓԲԸ:

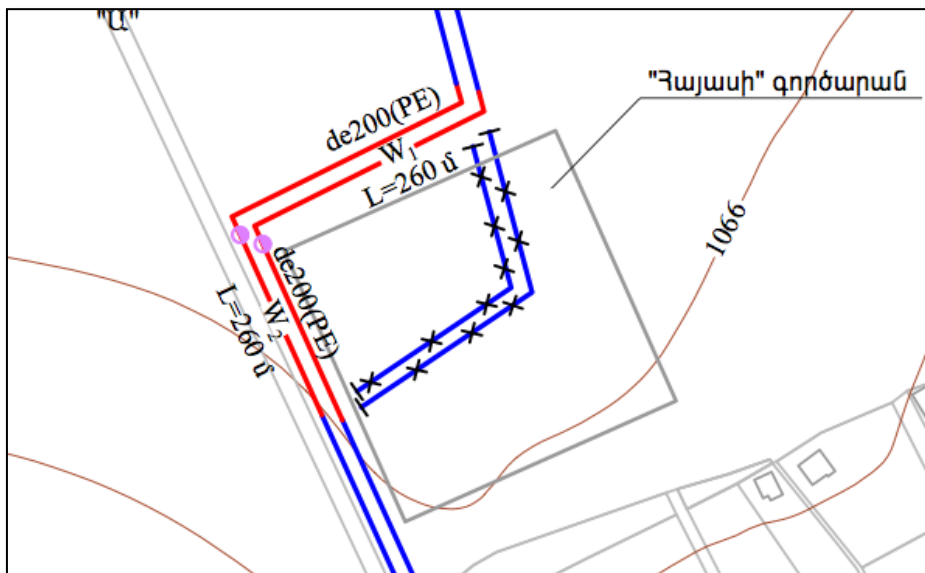
- Համայնքային հողատարածքներում ջրատարերի վերատեղադրման դեպքում նախագծով նախատեսվում է, որ ճանապարհի/հողի մայթերը պետք է փոխարինվեն նույն տեսակի մայթերով:
- Պտղունք համայնքում պոմպակայանը կտեղափոխվի 25մ համայնքային հողի վրա: Չափերը կմնան նույնը 4X3մ:

Նկ. 1. Աղավնատուն Համայնք

Ծանոթություն. Կապույտ գծեր-հին խողովակներ, կարմիր գծեր-նոր խողովակներ

Նկ 2. Ոսկեվազ Համայնք, Հայասի Գործարան

Ծանոթություն` Հայասի գործարանի գործարանի կառույցները շրջանցվել են, Կապույտ գծեր- հին խողովակներ, կարմիր գծեր-նոր խողովակներ

13. Ծրագրի նախագիծը իրականացվել է շահառու ընկերությունների հետ սերտ համագործակցության արդյունքում:

- Հանրության տեղեկացվածությունը նախագծի վերաբերյալ ապահովում է Հանրային Խորհրդատվությունները (ՀԽ) Տեղական Իշխանությունների (ՏԻ) ներկայացուցիչների և շահառու համայնքների անդամների հետ աշխատանքային նախագծի փուլում:
- Բոլոր նախագծերը ներկայացվել են, քննարկվել և համաձայնեցվել ՏԻ-ի հետ: Համաձայնության գալուց հետո բոլոր նախագծերը ՀԿԶ-ի կողմից հաստատվել են:

4. ՀՈՂԻ ԶԵՌՔԲԵՐՄԱՆ և ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ՄԱԿԱՐԴԱԿԸ

14. Ենթածրագրի 1-ի շրջանակներում չի ակնկալվում մշտական և/կամ ժամանակավոր ազդեցություն, քանի որ շահագործման և տեխնիկական սպասարկման գործունեությունը հիմնականում իրականացվելու է ՀԶԿ-ի կողմից տնօրինվող տարածքներում, կամ քաղաքապետարանին պատկանող տարածքներում, ինչպես նաև այն տարածքներում, որտեղ մայրաքաղաքային ենթակառուցվածքներին տրվել է իրավունք տրված Ենթածրագրի ազդեցությունը չի տարածվում մասնավոր հողերի կամ համայնքների հողերի վրա, որոնք օգտագործվում են (օրինական կամ անօրինական) ազդակիր անձանց կողմից: Քանի որ շահագործման և տեխնիկական սպասարկման միջոցառումներ հիմնականում իրականացվելու են առկա միջոցներով, տնտեսական ռեսուրսների վրա ազդեցություն չի ակնկալվում:

15. Տրված Ենթածրագրի ազդեցությունը չի տարածվում մասնավոր հողերի կամ համայնքների հողերի վրա: Ջրի խողովակաշարերի շինարարությունը ժամանակավոր ազդեցություն չի թողնի ձեռներցության վրա, քանի որ ճանապարհները և չամփեզերը բավականին լայն են, որպեսզի հաճախորդների համար խոչընդոտներ և եկամտի կորուստ չառաջանա:

16. Ջրամատակարարման խողովակների և ջրավազանների վերակառուցման ընթացքում նախագծային տարածքներում տնային տնտեսությունների և ձեռներեցության վրա ազդեցություն չի ակնկալվում, քանի որ հետևյալ միջոցառումները նախատեսված են նմանատիպ ազդեցությունները վերացնելու համար` չնայած դրանց կարճատևությանը:

- Բոլոր բնակիչներին և առևտրականներին նախապես աշխատանքի բնույթի և ընթացքի վերաբերյալ տեղեկության տրամադրում, որպեսզի նրանք կարողանան անհրաժեշտ նախապատրաստություններ կատարել,
- Աշխատուժի ավելացում և համապատասխան սարքավորումների տրամադրում աշխատանքները նվազագույն ժամկետում ավարտելու համար, և

- Հին համակարգից տնային տնտեսությունների ու ձեռնարկատիրական հաստատությունների միացումները անջատելուց առաջ ճշգրտում, որ նոր համակարգին միացումը լավ համակարգված է:

17. Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր է ժամանակավոր մուտքի սահմանափակում կամ դժվարանցանելիության պայմաններ: Հետևյալ կետերը պետք է ընդգրկվեն Կապալառուի պայմանագրի մեջ վերհեռիչյալ խնդիրների ազդեցությունը մեղմացնելու կամ չեզոքացնելու համար:

- Նախքան քաղաքաշինական աշխատանքների սկիզբը շինարարության Կապալառուն պետք է երաշխավորի այլընտրանքային լուծում, որը կապահովի համայնքի անդամների մուտքն դեպի իրենց հողային տարածք կամ բնակության վայր,
- Մուտքի այլընտրանքային լուծման բացակայության դեպքում Կապալառուն պետք է իր աշխատանքները ծրագրի այնպես (ժամային գրաֆիկով, ոչ բանուկ ժամանակամիջոցում, օգտագործելով հատուկ տեխնոլոգիաներ և այլն), որ տեղի բնակիչները ազդեցություն չկրեն: Կապալառուն պետք է նախօրոք տեղեկացնի բոլոր բնկիչներին և առևտրականներին աշխատանքի բնույթի և տևողության մասին, որպեսզի վերջիններս ձեռնարկեն համապատասխան միջոցներ,
- Սպառողի մուտքը գործող բիզնես պահպանելու համար կապալառուն պետք է ապահովի փայտե շարժական անցուղիներ և համապատասխան մուտք մեքենաների համար խրամուղիների վրայով միջակայքերում:
- Նման չկանխատեսված դեպքերում, երբ հողատերը կորցնում է իր բերքը, դեպի հողատարածք մուտք չունենալու պատճառով, Կապալառուն պետք է զեկուցի վերահսկող խորհրդատուին և դադարեցնի քաղաքաշինական աշխատանքները սուժած վայրերում մինչև բերքի կորստի փոխհատուցումը, ինչպես նշված է ՀՁԿԾ դրույթներում:
- ՀՁԿ ՓԲԸ-ն կվերահսկի շինարարության ազդեցությունը՝ համաձայն նկարագրված ընթացակարգերի և մոտեցումների:

5. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

18. Ենթածրագիր 1-ի համար հարկադիր տարաբնակեցման ազդեցությունների ուսումնասիրությունից հետո մշակվել է համալիր հետազոտական հաշվետություն, վստահ լինելու համար, որ Ենթածրագիրը չի ունենա ՀՁՏ ազդեցություններ: Եվ՝ ժամանակավոր, և՛ մշտական ազդեցությունները քննարկվել և վերլուծության են ենթարկվել ուսումնասիրության ընթացքում.

19. Ենթածրագիր 1-ը ընդգրկում է առկա ֆիզիկական միջոցների վերականգնում և բարելավում: Աշխատանքային նախագիծը հաստատում է, որ վերականգնողական և շինարարական աշխատանքները իրականացվելու են ՀՁԿ-ի սեփականություն հանդիսացող

կամ քաղաքապետարանին պատկանող տարածքներում, ինչպես նաև այն տարածքներում, որտեղ իրավունք է տրվել քաղաքային ենթակառուցվածքներին:

- Միջոցառումները, անկախ սեփականատիրության կարգավիճակից կամ հողի տվյալ պահին օգտագործումից, չեն պահանջում մշտական կամ ժամանակավոր հողերի ձեռքբերում:
- Բիզնեսի վրա որևէ ազդեցություն չի ակնկալվում:
- Չի սահմանափակվի ոչ ոքի մուտքը դեպի կառույցներ, բնական ռեսուրսներ կամ սպասարկման տարածքներ:

20. Շինարարության փուլում ՀԶԿ-ն կիրականացնի շինարարական աշխատանքների վերահսկողություն ցանկացած ժամանակավոր և մշտական ազդեցության հիմունքներով, ինչպես օրինակ՝ բիզնեսի կամ այլ կենսական աղբյուրների հասանելիության սահմանափակումը և այլն: Ցանկացած ազդեցություն, որը հայտնաբերվել է շինարարական աշխատանքների ժամանակ, կփոխհատուցվի ՀԶԿ-ի դրույթների հիման վրա: